

FINNISH FOOD AUTHORITY

Ruokavirasto • Livsmedelsverket

FINNISH FOOD
AUTHORITY
Ruokavirasto • Livsmedelsverket

Yleinen valmiussuunnitelma: mitä tapahtuu, kun valmiussuunnitelma otetaan käyttöön

---

Liisa Vihervuori

Erityisasiantuntija

Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Puutarha-alan webinaari 2025

Mitkä lajit mukana?

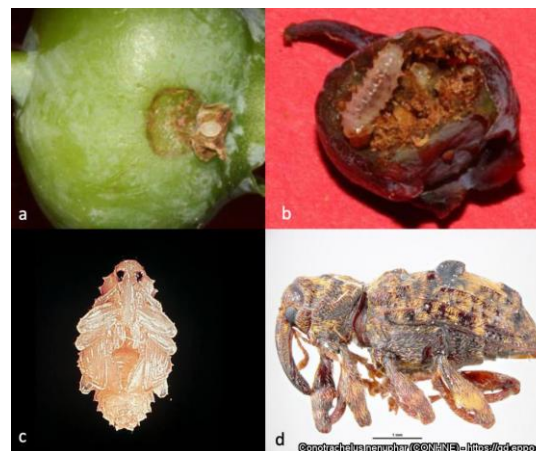
- Jokaiselle prioriteetilajille tehtävä valmiussuunnitelma (kasvinterveysasetus (EU) 2016/2031 25 Art.)
- Osan asettuminen Suomeen on tieteellisten arvioiden mukaan hyvin epätodennäköistä -> siksi valmiussuunnitelma tehdään vain lajeista:

Laji [¶] (pl.-ne, jotka eivät voisi menestyä Suomessa, koska isäntäkasveja ei esiinny tai arvion mukaan ilmasto ei ole sovelias) [¶]	Täytäntöönpanosäädös (Kyllä/Ei, jos kyllä, numero) [¶]	Lajiliite [¶]	Menestyminen Suomessa epävarmaa, jonka vuoksi tehdään suppea valmiussuunnitelma (X) [¶]
<u><i>Agrilus anxius</i></u> [¶]	E [¶]	1 [¶]	☐
<u><i>Agrilus planipennis</i></u> [¶]	E·(EU)·2024/434 [¶]	2 [¶]	☐
<u><i>Anoplophora glabripennis</i></u> [¶]	K·(EU)·2015/893 [¶]	3 [¶]	☐
<u><i>Aromia bungii</i></u> [¶]	K·(EU)·2018/1503 [¶]	4 [¶]	☒
<u><i>Bactericera cockerelli</i></u> [¶]	E [¶]	5 [¶]	☒
<u><i>Bactrocera dorsalis</i></u> [¶]	☐	6 [¶]	☒
<u><i>Bursaphelenchus xylophilus</i></u> [¶]	K·(2012/535/EU) [¶]	7 [¶]	☐
<u><i>Conotrachelus nenuphar</i></u> [¶]	E [¶]	8 [¶]	☒
<u><i>Dendrolimus sibiricus</i></u> [¶]	E [¶]	9 [¶]	☐
<u><i>Xylella fastidiosa</i></u> [¶]	K·((EU)·2020/1201) [¶]	10 [¶]	☐

Puutarhataloudelle huomionarvoisia tuhoojia

- *Agrilus planipennis*
saarnenjalosoukko
- *Anoplophora glabripennis*
aasianrunkojäärä
- *Aromia bungii* (Faldermann)
punakaulusjäärä
- *Conotrachelus nenuphar* (Herbst)
persikkakärsäkäs
- *Xylella fastidiosa* (Wells et al.)
bakteeritauti

Suomen kasvinterveyden valmiusmalli

- Suomessa valmiussuunnitelmat koostuvat:
  - Yleinen valmiussuunnitelma
  - Lajikohtaiset liitteet
- Valmiusharjoitukset
  - Valmiusharjoituksia tulee järjestää säännöllisesti
  - Samassa yhteydessä valmiussuunnitelma päivitetään

Department
for Environment
Food & Rural Affairs

Generic Contingency Plan for Plant Health in England

April 2024

National Hitchhiker (Contaminating)
Plant Pest Action Plan 2022–2032

Plant Health Committee

© Commonwealth of Australia 2022

Department
for Environment
Food & Rural Affairs

Pest specific plant health response plan:

Outbreaks of *Aromia bungii*

Figure 1. Adult *Aromia bungii*. © Fera Science Ltd.

FINNISH FOOD
AUTHORITY
Ruokavirasto • Livsmedelsverket

Valmiussuunnitelman rakenne

Yleisen valmiussuunnitelman luvut

1. Johdanto
2. Kustannukset ja resurssit
3. Viestintä
4. Koulutus
5. Toimenpiteiden vaiheet
6. Valmiussuunnitelman käyttöönotto
7. Alkuvaiheen toimenpiteet tuhoajan leviämisen estämiseksi
8. Rajatun alueen muodostaminen
9. Toimenpiteet saastuneella alueella
10. Rajoitukset puskurialueella
11. Rajatun alueen kartoitukset
12. Rajatun alueen lakkauttaminen
13. Liitteet

Kuvia Vantaan
aasianrunkojäärätapauksesta
2015-2020

Yleisen valmiussuunnitelman liitteet

- Liite 1 Keskeisiä termejä ja toimijoita lyhenteineen
- **Liite 2 Havaintoilmoituksen kulkutavat ja ulkopuolisen näytteen vahvistaminen**
- Liite 3 Hälytystasot (matala, keskinkertainen, korkea)
- **Liite 4a Tilannekuva**
- Liite 4b Esiintymän laajuuden kokonaisuuden arviointi - tukikysymykset
- Liite 5 Kenttätiedon keruun tehtävälista
- **Liite 6 Kasvinterveydellisen riskimateriaalin hävittäminen**
- **Liite 7 Kysymys-vastaus-mallipohja**
- Liite 8 Malli lokikirjalle
- Liite 9 Malli rajauspäätökselle
- Liite 10 Malli kuulemispäätökselle, torjuntapäätökselle ja muutoksenhauille
- Liite 11 Malli virka-apupyynnölle
- Liite 12 Malli toimenpidesuunnitelmalle
- Liite 13 Malli kontakti- ja työvoimalistalle
- Liite 14 Mallisuunnitelma työtehtäville
- Liite 15 Epäselvät hallinnolliset asiat
- Liite 16 Puunkorjuun, varastoinnin ja käsittelyn erityiskysymyksiä
- **Liite 17 Lajikohtaisen liitteen mallipohja**

Valmiusryhmä

Virastotason johto
(sis. talous- ja IT-johto, viraston valmiusryhmän johto)
Yksikönjohtaja

Valmiusryhmän johtaja (1 hlö)

Alaryhmät (1-5 hlöä). Sektorivastaava johtaa Toimenpiteet- tai
Kartoitukset -alaryhmää
KASLAN tietoaimeistovastaava aina mukana

Tutkimus &
arviointi

Viestintä &
vuorovaikutus

Toimenpiteet

Kartoitukset

Kenttätyö

Ruokavirasto / Riskinarviointi, Laboratorio
Ulkopuoliset tutkimuslaitokset

Tutkimus ja arviointi

- Laatii suunnitelman riskiperusteiseksi kartoitukseksi ja arvioi konkreettisen riskin.
- Arvioi vaihtoehtoisia kartoitusmenetelmiä ja hävittämistoimenpiteitä.
- Laatii erilaisia selvityksiä, arvioita ja laskelmia.
- **Laatii karttatasoja (esim. riskikohteet, isäntäkasvit) tai muita taustatietoja paikkatiedon luomiseksi.**
- Etsii ja arvioi potentiaalisia leviämistävyliä.
- Vastaa tapauksen hoitoa varten tarvittavan tieteellisen tiedon ja asiantuntijoiden etsimisestä ja konsultoinnista.

Kartoitukset

- Suunnittelee ja ohjeistaa jäljityksen tuhoajan leviämisreitien selvittämiseksi.
- Huolehtii, että kartoitusten tavoitteet toteutuvat.
- Hankkii tiedot toimijoista ja kartoituksen kohteena olevan alueen maanomistajista.
- Selvittää kartoitusresurssit ja laatii kustannusarvion.
- Soveltaa kartoitussuunnitelman.
- Tekee kartoitusohjeet ja kouluttaa kartoittajat.
- Selvittää ja kilpailuttaa kartoituksessa tarvittavat palveluntarjoajat.
- **Ohjeistaa ja koordinoi kartoitustyötä.**
- **Tekee esityksen saastuneeksi alueeksi ja puskurialueeksi.**

Toimenpiteet

- Suunnittelee toimenpiteet tutkimus- ja arviointi -alaryhmän tekemien suositusten mukaisesti ja koordinoi toimenpiteiden toteuttamista kenttätöryhmän kanssa.
- Laatii toimenpidesuunnitelman valmiussuunnitelman soveltamispäätöksen jälkeen
- Hankkii tiedot toimijoista/omistajista, joita rajaus/torjuntapäätökset koskevat
- Laatii toimenpiteiden vaatimat hallinnolliset selvitykset, sopimukset ja päätökset (kiinteistötiedot jne.)
- Kilpailuttaa ulkopuoliset urakoitsijat ym.
- Laatii torjuntapäätöspohjat.
- **Valmistelee viestintätiimin kanssa viestintämateriaalin toimijoille ja sidosryhmille (rajoitukset, toimintaohjeet).**
- **Selvittää ja ohjeistaa toimijoita, asukkaita ja maanomistajia kasvimateriaalin hävityksestä**

Kenttätyö

- Kenttätyön johtaja johtaa omaa alaryhmäänsä.
- Alaryhmä koostuu Ruokaviraston henkilöstöstä ja/tai muusta henkilöstöstä, esimerkiksi paikallinen ELY/Metsäkeskus/LUKE. Voi tarvita lisäksi mm. arboristeja/puukiipeilijöitä.
- Toteuttaa Kartoitukset- ja Toimenpiteet -alaryhmien linjaamia/päättämiä toimenpiteitä.
- Esittää tarvittavia hankintoja valmiusryhmälle.
- Huolehtii, että kasvimateriaalin merkintä on tehty ohjeiden mukaisesti siten, että jokainen näyte voidaan jäljittää kasviyksilön koordinaatteihin.
- Suunnittelee logistiikka- ja materiaalivalintoja yhdessä valmiusryhmän kanssa ja ohjeistaa tarkastajia.
- **Jakaa viestintäalaryhmän tuottamaa tiedotetta kartoituksesta esim. alueen asukkaille.**

Viestintä ja vuorovaikutus

- Toimii valmiusryhmän toimeksiannosta
- Tuottaa oikeaa ja oikea-aikaista tietoa erilaisille kohderyhmille tilannekuvan pohjalta kuhunkin vaiheeseen sopivin aikavälein
- Tuottaa viestintämateriaaleja kuten erilaisia tiedotteita ja uutiskirjeitä, some-tekstejä, esitteitä ja julisteita.
  - Esim. Kuinka toimin, kun löydän lajin x., FAQ
- Huolehtii tarvittavien viestintäväylien käyttöönotosta (esim. verkkosivut ja uutiskirjeet).
- Päivittää Ruokaviraston verkkosivut (tilanne ja tilannekatsausten aikataulu).
- Järjestää lehdistö- ja muut tiedotustilaisuudet.
- Tarkistaa tiedotusvälineiden laatimat jutut
- Vastaa tiedotusvälineiden yhteydenottoihin.

Why is moving firewood a problem?

Tree-killing insects and diseases can hitchhike in firewood. These insects and diseases can't move far on their own, but when people move firewood they can jump hundreds of miles. New infestations destroy forests, property values, and can cost huge sums of money to control.

How far is too far to move firewood? And what exactly is "local" firewood?

As a very general rule of thumb, 50 miles is too far to move firewood, and 10 miles or less is best. When we say local firewood, we are referring to the closest convenient source of wood that you can find. That might be from down the street, or cut in a state forest within your county. In many states there are rules, regulations, and quarantines that clearly state how far is too far. Always acquaint yourself with local rules and regulations when transporting wood from one jurisdiction to another. Visit the map at www.DontMoveFirewood.org/map to help you figure out how far is too far in your exact area.

My firewood has no bugs, holes, burrows, sawdust, or other weird looking stuff on it. Is it OK to transport it?

Even the experts can't always see a couple of pin-head sized insect eggs, or a few microscopic fungus spores, in a pile of wood. These tiny threats are enough to destroy an entire ecosystem. **Never assume wood that "looks safe" is OK to move.** It is next to impossible for anyone to inspect firewood that closely.

What kind of firewood is safe to move over long distances?

Generally there are two types of firewood that are safe to move. The first is packaged heat treated firewood with a USDA APHIS compliance seal. The other is packaged heat treated firewood with a specific state inspection seal. Firewood that is simply labeled "kiln-dried" is quite different, and should not be considered safe to move.

If I burn all of my wood completely, is it OK to bring it from far away?

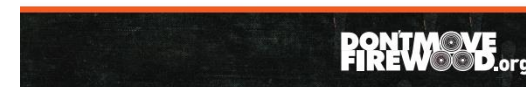
While this might seem reasonable at first, the answer is still no. There are simply too many unknowns. What if a little chip of bark falls unnoticed onto the forest floor- and that chip contains invasive insect larvae? Or what if there is a sudden rainstorm, washing fungus spores off the wood, out of the back of your pickup, and into the grass? Even if you intend to burn all the wood completely, you still need to make sure it is locally sourced, or packaged heat treated, firewood. **You should not be moving untreated firewood long distances, and it is often illegal to do so.**

Can I cut wood from my backyard and take it camping if there are no quarantines or pest alerts in my area?

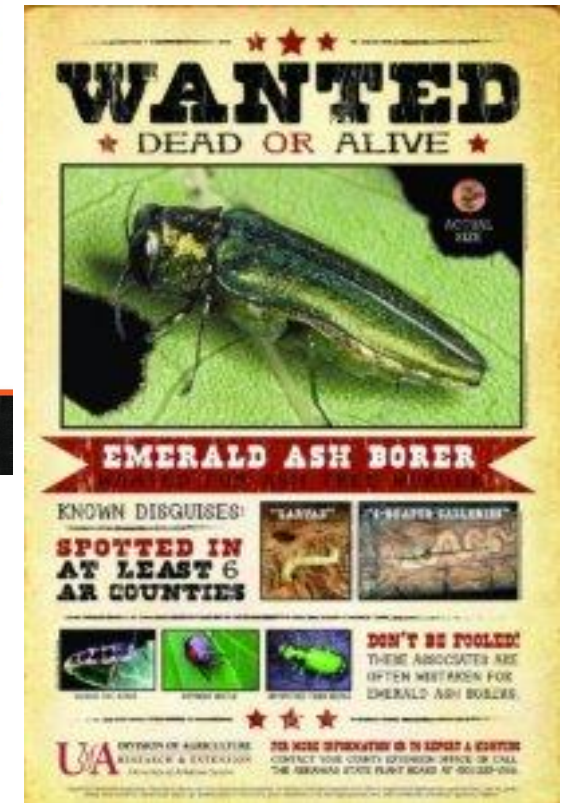
This is not a good idea. Pest infestations can take years to be recognized by the authorities- sometimes trees appear perfectly healthy for years despite harboring harmful organisms. By the time the tree looks sick, or the quarantine is announced, you could have spread a tree-killing infestation to all your favorite campsites.

Why are non-native insects and diseases so much worse for trees than the native forest pests?

Native trees have defenses against the native insects and diseases that they've been living with for millions of years. Likewise, native predators eat native insects and that keeps their numbers in check, too. Non-native forest insects and diseases have both no natural defenses against them within the trees, and little to no predators and parasites in their new homes. Taken together, that means the non-native insects and diseases can reproduce really fast and become out of control, killing millions of trees in their wake.

<https://www.dontmovefirewood.org/wp-content/uploads/DMF-FAQ2015-8p5x11.pdf>

<https://www.dontmovefirewood.org/wp-content/uploads/2019/11/AR-EAB-wanted-poster-200x300.jpg>

FINNISH FOOD
AUTHORITY
Ruokavirasto • Livsmedelsverket

Lajiliite

Lajiliitteen runko

1 Johdanto

1.1 Lainsäädäntö

1.2 Tuhoojan nimi biologia *(tarvittaessa lajin alalajin/kannan määrittäminen, tarvittaessa resistenttien kasvilajikkeiden ja -lajien luettelointi, elinkierto, habitaatit ja isäntäkasvit, vektorit, vauriot kasveissa ja kasvituotteissa (linkit Ruokaviraston/EPPOn lajisivulle, EFSA:n surveycardiin ym.))*

1.3 Leviämisreitit ja invaasion todennäköisyys *(Linkkejä muiden maiden arvioihin ja tutkimuksiin (mm. PRAt))*

1.4 Vakiintumisen todennäköisyys ja vaikutukset

1.5 Erityistä huomioitavaa Tuhoojan nimi –tapauksissa

(Lajin diagnostiset menetelmät ja laboratoriotarpeet, lista mahdollisista yhteistyökumppaneista/tutkimuslaitoksista Suomessa ja ulkomailla, mahdolliset piilosaastuntanäytteet)

2 Leviämisen estäminen *(Lajin havainnoinnin, hävittämisen ja leviämisen estämisen menetelmät, esim. mekaaninen/kemiallinen/biologinen/kulttuurinen/liikenne, linkit tutkimuksiin/raportteihin, eri menetelmiin liittyvät epävarmuustekijät (esim. lupamenettelyt), Rajaamismahdollisuudet: esiintymän eri sijainnit, menetelmät, laajuus, intensiteetti ja ajoitus. Toimenpiteen sopivuus, kustannustehokkuus (kustannusarvio) pitkällä aikavälillä, ympäristövaikutukset)*

2.1 Kasvien hävittäminen *(esim. hygieniamenettelyt ja jätteiden käsittely)*

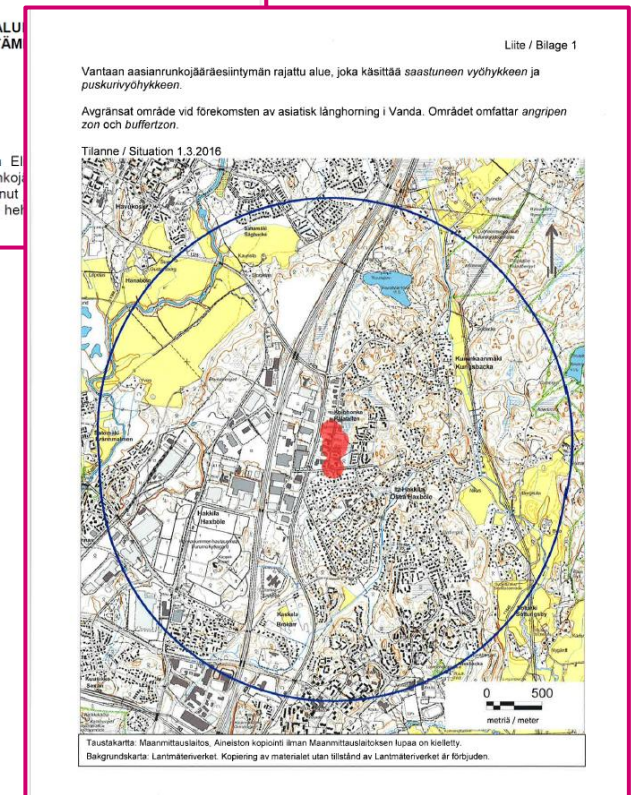
2.2 Väliaikainen markkinointikielto

Lajiliitteen runko

- 3 Jäljitykset ja takaisin veto
  - 3.1 Jäljitys taaksepäin
  - 3.2 Jäljitys eteenpäin - takaisin veto
- 4 Rajatun alueen muodostaminen
  - 4.1 Kartoitus, jolla selvitetään rajatun alueen muodostamistarve / Kartoitus rajatun alueen muodostamiseksi (delimiting survey) *(Kaikki soveltuvat kartoitusmenetelmät)*
  - 4.2 Päätös rajatun alueen muodostamisesta
  - 4.3 Tapaukset, joissa rajattua aluetta ei muodosteta
- 5 Toimenpiteet saastuneella alueella
- 6 Toimenpiteet puskurialueella
- 7 Rajatun alueen valvonta
- 8 Tuhoajan laajempi kartoittaminen
- 9 Rajatun alueen lakkauttaminen

	PÄÄTÖS	
Elintarviketurvallisuusvirasto	Pvm/Datum/Date 1.3.2016	Dnro/Dnr/DNo 1396/0610/2016
Asianosaisille		
ELINTARVIKETURVALLISUUSVIRASTON PÄÄTÖS RAJATUN ALUEEN AASIANRUNKOJÄÄRÄN LEVIÄMISEN ESTÄMISEKSI JA HÄVITTÄMISEKSI		
Käsiteltävä asia		
Vantaan Kuninkaanmäen ja Itä-Hakkilan alueella on Eviran tarkastuksissa ja tutkimuksissa todettu aasianrunkojäätteen leviämisen vaara. Saastunnan laajuuden määrittämiseksi Evira on kaatanut esiintymäalueen lehtipuita ja –pensaat noin kymmenen hehtaarin alueella 12.2.2016 välisenä aikana.		

Lajiliite *Agrilus planipennis*

- 1.4 Vakiintumisen todennäköisyys ja vaikutukset
  - Ko. puutarhakasvilajin tuotannon arvo Suomessa
  - Ko. puutarhakasvilajin käyttötavat
  - Ko. puutarhakasvilajille koituvat taloudelliset tappiot
- 1.5 Erityistä huomioitavaa ko. lajin tapauksissa
  - Kartoitusmenetelmät
    - Pyydykset erityisesti kaulattuihin puihin
    - Visuaaliset kartoitukset
    - Destruktiivinen näytteenotto
  - Hävittämismenetelmät
    - Kaadot, saastuneen kasvimateriaalin hävittäminen polttamalla
- 2 Leviämisen estäminen
  - Kartoitetaan isäntäkasvit esim. 1 km säteeltä huomioiden isäntäkasvien levinneisyys lähialueella
  - Hävitetään isäntäkasvit (*Fraxinus*) esim. 1 km säteeltä
  - Kaadetut puut tutkitaan jalosoukkojen varalta poistamalla niistä kuori
  - Perustetaan mahdollisesti rajattu alue, puskurivyöhyke voi olla laaja (säde esim. 10 km)
  - Mahdollisesti saastuneen materiaalin siirtokielto tietyllä säteellä löydöksestä
  - Jos pyydyksistä löytyy kohdelajia, lisätään ansoja ja kartoituksia

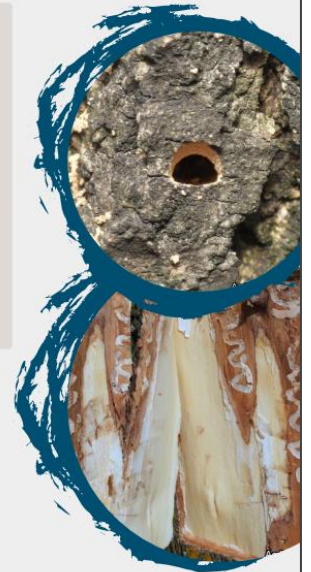
Saarnenjalosoukko voittaa saarnia

Saarnenjalosoukon aiheuttamat näkyvät vauriot:

- Kaarnan halkeilu
- Lehtien kellastuminen ja ruskettuminen
- Oksien kuoleminen
- Lisäversot rungon alaosassa
- Aikuisten ulostuloreiät rungossa: D-kirjaimen muotoisia, **pieniä** reikiä (n. 3 mm)

Saarnenjalosoukon toukat voittavat puita kaivamalla **spagettimaisia käytäviä** kuoren alle, jolloin puu kuivuu ja lopulta kuolee.

Oletko havainnut tai epäiletko kohdanneesi saarnenjalosoukon?
Ota yhteyttä:
kasvinterveys@ruokavirasto.fi

Lajiliite *Agrilus planipennis*:

Valmiussuunnitelman mukaiset toimet aikajärjestyksessä, kun löydetään elävästä kasvista ja perustetaan rajattu alue:

- 1) Positiivinen tutkimustulos saadaan
- 2) Määritetään rajattu alue ensimmäisen saastuneen kasvin perusteella.
Tämä tarkoittaa viranomaisen käyntejä ja alustavia selvityksiä alueella. Paljonko kohdekasvilajeja on alueella?
- 3) Tehdään tarvittavat hallinnolliset päätökset alueen toimijoille ja asukkaille.
Rajauspätös ja torjuntapäätökset ja mahdollisesti muita päätöksiä.
- 4) Intensiivinen kartoitus (delimiting survey) rajatun alueen varmentamiseksi.
Tämä tarkoittaa em. kartoitusmenetelmien ja niihin liittyvän välineistön käyttöä alueella.
- 5) Mahdollisesti rajatun alueen laajentaminen ja uudet päätökset toimijoille ja asukkaille.
Hävitystoimenpiteet, kartoitukset ja rajoitukset alueella; mm. saarnikasvien siirtäminen ja istuttaminen kielletty.
- 6) Rajatun alueen vuosittainen kartoitus
Lajista ja tapauksesta riippuen kartoitukset voivat kestää vuosia viimeisen havainnon jälkeen. Toimijoilla on tärkeä rooli havaintojen keräämisessä alueella.

FINNISH FOOD
AUTHORITY

Ruokavirasto • Livsmedelsverket

Kiitos!

FINNISH FOOD AUTHORITY

Ruokavirasto • Livsmedelsverket

